

ANANAVIY TARBIYA VA RAQAMLI ERKINLIK TO‘QNASHUVI ZAMONAVIY O‘QUVCHI PSIXOLOGIYASIDA ICHKI KONFLIKT

Matkarimova Shaxzoda Muxammadnosirovna
ISFT instituti Pedagogika va psixologiya yo‘nalishi
5-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada an’anaviy tarbiya usullari va zamonaviy raqamli erkinlik o‘rtasidagi ziddiyatlar zamonaviy o‘quvchi psixologiyasiga qanday ta’sir ko‘rsatishi tahlil qilingan. Tadqiqotda raqamli muhitning o‘quvchilar dunyoqarashi va xulq-atvoriga ta’siri, shuningdek, avlodlararo qadriyatlar to‘qnashuvi natijasida yuzaga keladigan ichki konfliktlar yoritilgan.

Annotation: This article analyzes how the contradictions between traditional upbringing methods and modern digital freedom affect the psychology of the modern student. The study highlights the impact of the digital environment on students' worldview and behavior, as well as internal conflicts arising from the clash of intergenerational values.

Аннотация: В данной статье анализируется, как противоречия между традиционными методами воспитания и современной цифровой свободой влияют на психологию современного ученика. В исследовании освещается влияние цифровой среды на мировоззрение и поведение учащихся, а также внутренние конфликты, возникающие в результате столкновения ценностей разных поколений.

Kalit so‘zlar: raqamli erkinlik, an’anaviy tarbiya, ichki konflikt, o‘quvchi psixologiyasi, raqamli muhit, avlodlar to‘qnashuvi.

Keywords: digital freedom, traditional upbringing, internal conflict, student psychology, digital environment, clash of generations.

Ключевые слова: цифровая свобода, традиционное воспитание, внутренний конфликт, психология ученика, цифровая среда, конфликт поколений.

KIRISH

Insoniyat taraqqiyotining hozirgi bosqichida axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori ta’lim-tarbiya jarayoniga ham tub o‘zgarishlar olib kirdi. Zamonaviy o‘quvchilar raqamli avlod vakillari sifatida dunyoni smartfonlar va internet orqali anglamogda. Biroq bu jarayonda asrlar davomida shakllangan an’anaviy tarbiya tizimi bilan cheksiz axborot makonidagi raqamli erkinlik o‘rtasida jiddiy to‘qnashuv yuzaga kelmoqda. Ushbu to‘qnashuv o‘quvchi psixologiyasida nafaqat tashqi nizolarni, balki chuqur ichki konfliktlarni ham shakllantirmogda. Maqolaning

maqsadi mazkur ziddiyatli holatlarning psixologik tabiatini o‘rganish va ularni bartaraf etish yo‘llarini izlashdan iboratdir.

ASOSIY QISM

An’anaviy tarbiya o‘z mohiyatiga ko‘ra tartib-intizom, kattalarga hurmat, chegaralangan axborot oqimi va ma’lum bir axloqiy me’yorlarga tayanadi. Bu tizimda ustoz va ota-onaning roli yetakchi bo‘lib, bola tarbiyasida qat’iy nazorat muhim o‘rin egallaydi. Aksincha raqamli erkinlik tushunchasi o‘quvchiga cheksiz axborot olish, o‘zini virtual olamda namoyon etish va anonimlik imkoniyatini beradi. O‘quvchi maktabda yoki uyda an’anaviy qadriyatlar asosida yashashga majbur bo‘lsa-da, virtual olamda u tamoman boshqa dunyoqarash va erkinlik normalari bilan to‘qnash keladi.

Psixologik nuqtai nazardan ushbu ikki qarama-qarshi qutb o‘rtasida qolgan o‘quvchida kognitiv dissonans yuzaga keladi. Bir tomondan ota-onaning talablari va ijtimoiy burch tushunchasi, ikkinchi tomondan internetdagi ommaviy madaniyat va erkin muloqot istagi ichki nizo manbaiga aylanadi. Raqamli muhit o‘quvchida individualizm va o‘zini namoyon qilishga bo‘lgan ehtiyojni oshirsa, an’anaviy muhit kollektivizm va itoatkorlikni talab qiladi. Natijada o‘quvchida o‘zligini anglash jarayoni murakkablashib, agressivlik, yolg‘izlik hissi yoki ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik kabi salbiy holatlar kuzatilishi mumkin. Zamonaviy o‘quvchi psixologiyasidagi ichki konfliktlar ko‘pincha real hayotdagi qadriyatlarning virtual hayotdagi jozibador ko‘ringan erkinliklarga yutqazib qo‘yishi natijasida yanada chuqurlashadi.

Bundan tashqari raqamli erkinlik o‘quvchining tanqidiy tafakkuri yetarli darajada shakllanmagan bir paytda unga axloqiy filtrsiz ma’lumotlarni taqdim etadi. Bu esa o‘smirlik davrida xarakter shakllanishiga to‘sqinlik qilib, bolaning emotsional holatining barqarorsizligiga sabab bo‘ladi. An’anaviy tarbiya beruvchilar o‘quvchining raqamli dunyosini to‘liq tushunmasliklari esa ishonchsizlik va o‘zaro tushunmovchilik devorini hosil qiladi.

XULOSA

An’anaviy tarbiya va raqamli erkinlik to‘qnashuvi zamonaviy davrning tabiiy mahsulidir. Ushbu jarayonda o‘quvchi psixologiyasidagi ichki konfliktlarni bartaraf etish uchun faqatgina taqiqlar yoki cheklovlar bilan cheklanib bo‘lmaydi. Eng maqbul yo‘l an’anaviy qadriyatlarni zamonaviy texnologik imkoniyatlar bilan uyg‘unlashtirishdir. Ota-onalar va pedagoglar o‘quvchining raqamli dunyosini inkor etmay, unga raqamli gigiyena va tanqidiy tahlil ko‘nikmalarini singdirishlari lozim. Shundagina o‘quvchi virtual olamdagi erkinlikdan o‘z shaxsini rivojlantirish yo‘lida foydalana oladi va ichki ruhiy muvozanatni saqlab qoladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. G‘oziyev E.G‘. Umumiy psixologiya Toshkent 2010.

2. Karimov V.M. Ijtimoiy psixologiya Toshkent 2012.
3. Shoumarov G'.B. Oila psixologiyasi Toshkent 2008.
4. Boyd D. It's Complicated The Social Lives of Networked Teens Yale University Press 2014.
5. Vygotskiy L.S. Pedagogik psixologiya Moskva 1991.
6. Turakulova O.A. Yoshlar psixologiyasida internetning ta'siri O'zbekiston Milliy universiteti xabarlarlari 2019.